

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет водного господарства та природокористування

ОСВІТНЬО – ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІСТОРІЯ ТА ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА)»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю А4.03 – Середня освіта (Історія та громадянська освіта)

галузі знань А – Освіта

Кваліфікація: Бакалавр середньої освіти (Історія та громадянська освіта)

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ НУВГП

Голова вченої ради

/В.С. Мошинський/

(Протокол № 7 від «04» липня 2025 р.)

Освітня програма вводиться в дію з «04» вересня 2025 р.

Ректор

/В.С. Мошинський/

(наказ № 461 від «10» липня 2025 р.)

Рівне 2025 р.

**ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІСТОРІЯ ТА ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА)»**

1. РОЗГЛЯНУТО

На засіданні Ради роботодавців ННІ права та гуманітарних дисциплін, протокол № 1 від 02.07 2025 року

2. СХВАЛЕНО

Науково-методичною радою з якості, протокол № 1 від 03.07 2025 року

3. СХВАЛЕНО

Вченою радою ННІ права та гуманітарних наук, протокол № 1 від 03.07 2025 року

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

В.С. Сорока

Завідувач навчально-методичного відділу

Н.С. Ковальчук

ПЕРЕДМОВА

При розробці ОПП враховано вимоги Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України №1225 від 29.08.2024 р.

Освітньо-професійна програма (ОПП) «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» заснована на компетентнісному підході підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю А4 Середня освіта, предметної спеціальності А 4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) та є нормативним документом, що визначає: вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою; перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення; кількість кредитів ЄКТС, що необхідні для виконання цієї програми; очікувані результати навчання (компетентності), якими має оволодіти здобувач.

Розроблено робочою групою у складі:

1. Тадесв Петро Олександрович – д.пед.н., професор, професор кафедри вищої математики навчально-наукового інституту кібернетики, інформаційних технологій та інженерії НУВГП.

2. Гришко Вікторія Іванівна – к.пед.н., доцент, доцент кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін навчально-наукового інституту права НУВГП.

3. Клинова-Дацюк Галина Дмитрівна – к.іст.н., доцент, доцент кафедри українознавства навчально-наукового інституту економіки та менеджменту НУВГП.

4. Цецик Ярослав Петрович – к.іст.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного врядування НУВГП.

5. Цимбалюк Валерій Іванович – к.ю.н., професор, директор навчально-наукового інституту права НУВГП.

6. Міщук Інна Володимирівна – к.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного права та галузевих дисциплін навчально-наукового інституту права НУВГП;

7. Назарук Ніна В'ячеславівна – директор Рівненський ліцей №8 Рівненської міської ради.

8. Петровський Ілля Вадимович – здобувач вищої освіти, представник органів студентського самоврядування.

Відгуки рецензії зовнішніх стейкхолдерів:

1. Жив'юк А.А. – д.іст.н., доцент. Відмінник освіти України. Керівник науково-редакційної групи книги «Реабілітовані історією. Рівненська область».

2. Коваль П.В. - вчитель історії, директор Рівненського Ліцею «Лідер» Рівненської міської ради.

3. Савчук Б.П. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

**1. Профіль освітньої програми зі спеціальності
A4.03 – Середня освіта (Історія та громадянська освіта)**

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Національний університет водного господарства та природокористування Навчально-науковий інститут права та гуманітарних наук
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Офіційна назва освітньої програми	«Середня освіта (Історія та громадянська освіта)». ID ОПП «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» – 81827
Галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності)	Галузь знань А – Освіта Спеціальність А4.03 – Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Назва кваліфікації, професійна кваліфікація (за наявності)	Бакалавр середньої освіти за предметною спеціальністю Середня освіта (Історія та громадянська освіта) (Історія та громадянська освіта). Професійна кваліфікація – Вчитель-бакалавр історії та громадянської освіти.
Тип диплому, обсяг освітньої програми, форми здобуття освіти та розрахункові строки викладання	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС. Форми навчання – очна, заочна. Термін навчання – 3 роки 10 місяців.
Наявність акредитації	–
Цикл/рівень	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень.
Передумови	Для здобуття освітнього ступеня бакалавра можуть вступати особи, які здобули повну загальну середню освіту, а також особи, які здобули освітній ступінь молодшого бакалавра або освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра. Вимоги визначаються Правилами прийому в НУВГП (https://nuwm.edu.ua/admission/pravylya-pryiomu/).
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	Офіційний веб-сайт Національного університету водного господарства та природокористування http://ep3.nuwm.edu.ua
2 – Мета освітньої програми	
Підготовка компетентного вчителя історії та громадянської освіти, здатного здійснювати професійну педагогічну діяльність, застосовувати сучасні освітні технології, критично аналізувати історичні та суспільні процеси, враховуючи регіональні потреби та глобальні виклики. Програма спрямована на формування фахівця, який утверджує демократичні цінності, повагу до прав людини, історичної пам'яті та сприяє вихованню відповідального громадянина.	
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область	Об'єкт вивчення: освітній процес у закладах загальної середньої освіти щодо реалізації громадянської та історичної освітньої галузі з урахуванням сучасних історичних, педагогічних, соціокультурних, правових контекстів. Цілі навчання: формування здатності здобувачів вищої освіти проєктувати й реалізовувати ефективну педагогічну діяльність у

	<p>середній освіті, розв'язувати складні предметно-спеціалізовані задачі у викладанні історії та громадянської освіти, що спрямовані на формування в учнів історичної свідомості, правової культури, активної громадянської позиції та поваги до демократичних цінностей.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: основні поняття, категорії, концепції й принципи викладання історії та громадянської освіти, в тому числі в інклюзивному та цифровому освітньому середовищі; методологія громадянської та історичної освітньої галузі; критичне осмислення та інтерпретація історичних фактів, правових норм і суспільних процесів у контексті національного й світового розвитку; педагогічні та історико-правові засади формування громадянської ідентичності та правосвідомості.</p> <p>Методи, методики та технології: психолого-педагогічні методи навчання, виховання і розвитку учнів; спеціальні історичні методи; методики викладання історії та громадянської освіти з акцентом на критичне мислення, діалог, інтерактивність та міждисциплінарність; класичні, інноваційні та цифрові освітні технології, зокрема кейс-методи, дебати, моделювання професійного середовища, проєктне та проблемно-орієнтоване навчання.</p> <p>Інструменти та обладнання: навчально-методичне забезпечення з історії та громадянської освіти; обладнання сучасних спеціалізованих кабінетів та філій інституту; мультимедійні засоби, цифрові ресурси, інформаційні системи, електронні підручники та інтерактивні платформи; бібліотечні (зокрема електронні) та архівні ресурси, що сприяють осмисленню історичних і правових процесів.</p>
<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Здобуття вищої освіти за спеціальністю «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» передбачає підготовку педагога, здатного професійно реалізовувати освітній процес у закладах загальної середньої освіти, з урахуванням сучасних викликів та цінностей демократичного суспільства. Програма орієнтована на формування вчителя з фундаментальними педагогічними знаннями та гнучкими міждисциплінарними компетентностями, що інтегрують зміст історичної науки та громадянської освіти для цілісного формування в учнів критичного мислення, соціальної відповідальності, поваги до прав людини, історичної пам'яті та активної громадянської позиції.</p>
<p>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</p>	<p>Ключовими акцентами програми є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • педагогічна майстерність як основа професійної діяльності, що передбачає здатність до цілеспрямованого навчання, виховання та розвитку особистості учня в умовах сучасних викликів та соціальних трансформацій; • інтегративне мислення та міждисциплінарний підхід, що забезпечує вміння поєднувати історію та громадянську освіту задля формування цілісного уявлення учнів про людину, суспільство, державу та світ; • здатність працювати в контексті сучасних освітніх тенденцій, зокрема цифровізації освіти, впровадження інноваційних технологій навчання та виховання, в тому числі в інклюзивному середовищі, компетентнісного підходу, освіти для сталого розвитку;

	<ul style="list-style-type: none"> • формування дослідницьких і рефлексивних умінь, необхідних для професійного зростання, педагогічного аналізу та критичного переосмислення суспільних процесів; • готовність бути провідником демократичних цінностей, національної ідентичності та правової культури в освітньому середовищі. <p>Ключові слова: педагог, історія, громадянська освіта, міждисциплінарність, середня освіта, сучасні методи навчання, цифрові технології, інклюзивне середовище, сталий розвиток, критичне мислення, демократичні цінності.</p>
Особливості програми	Освітньо-професійна програма вирізняється практико-орієнтованим підходом та реалізується через: – формування педагога, здатного ефективно діяти та забезпечувати неперервність освіти в умовах сучасних безпекових викликів і суспільних трансформацій; – інтеграцію змісту історичної та громадянської освіти, спрямовану на розвиток у здобувачів освіти предметних компетентностей, що базуються на критичному мисленні, правовій грамотності та здатності інтерпретувати минуле задля розуміння сучасних суспільних процесів; – актуалізацію регіонального контексту як ціннісно-змістового ресурсу навчання та основи для розвитку громадянської активності здобувачів освіти; – поєднання педагогічної підготовки з практичною готовністю до діяльності в сучасній українській школі; – залучення до освітнього процесу фахівців-практиків; – проведення навчальних занять на базі філій, у спеціалізованих навчальних аудиторіях та лабораторіях; – інноваційність освітнього процесу; – можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Відповідно до Національного класифікатора України «Класифікатор професій ДК 003:2010» та Міжнародної стандартної класифікації професій ISCO-88 (ISCO-88: International Standard Classification of Occupations/ILO, Geneva) випускники освітньої програми мають право обіймати посади: 2320 Вчитель закладу загальної середньої освіти, закладу спеціалізованої освіти.
Подальше навчання	Можливість продовження підготовки на другому (магістерському) рівні вищої освіти та набуття додаткових кваліфікацій в системі освіти дорослих.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студентоцентроване навчання, самонавчання із застосуванням цифрових технологій, проблемно-орієнтоване навчання. <i>Словесні методи</i> (проблемні, бінарні, полі- та міні- лекції у спеціалізованих аудиторіях та філіях для набуття особистісного та професійного досвіду в реальних умовах; дебати, риторичні вправи, бесіда; круглий стіл, вебінар, обговорення, дискусія як узагальнення вивченого матеріалу, до участі в яких долучаються провідні фахівці з метою набуття практичного досвіду; аналіз тексту (історичного джерела, законодавчого акту, публіцистики), тощо). <i>Практичні методи</i> (розв'язання практичних задач і кейсів – з історії та громадянської освіти (наприклад, аналіз життєвих ситуацій, де застосовуються правові норми або етичні дилеми); проєктна діяльність – з розробкою навчальних матеріалів, мінідосліджень, інтерактивних уроків; моделювання (рольові ігри, судові засідання,

	<p>парламентські дебати, історичні реконструкції) – як спосіб занурення у навчальний матеріал через дію; практики, стажування, освітні тренінги – для набуття педагогічного досвіду в реальних умовах закладу освіти; використання цифрових інструментів і симуляцій, тощо.</p> <p><i>Наочні методи</i> (архівні документи; таблиці-порівняння; структурно-логічні схеми; порівняльний аналіз українських та міжнародних історичних джерел; засоби візуалізації історичного часу та простору (інтерактивні карти, стрічки часу); інформаційно-комунікаційні засоби навчання – фрагменти документальних фільмів, аналітичні бази даних, відео- та фотоматеріали, віртуальні музеї, цифрові архіви; цифрові освітні платформи; комп'ютерні програми тощо).</p>
Оцінювання	<p>Оцінювання результатів навчання здійснюється за 100-бальною (рейтинговою) шкалою ЄКТС (ECTS), національною шкалою та за усіма видами аудиторної і позааудиторної освітньої діяльності, спрямованими на опанування програми.</p> <p>Внутрішня система оцінювання знань здобувачів вищої освіти проводиться відповідно до: Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (нова редакція) (введено в дію наказом ректора НУВГП від 27.03.2023 № 186: http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/25889); Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування (нова редакція) (введено в дію наказом ректора НУВГП від 11.12.2023, №803: http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/28552).</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p>
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного, аналітичного та критичного мислення, генерування нових ідей та впровадження інновацій; готовність до безперервного навчання й оновлення знань відповідно до вимог часу.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, та здійснювати комунікацію іноземною мовою за предметною спеціальністю.</p> <p>ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, оперувати нею, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі</p> <p>ЗК5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, дотримуючись етичних норм, принципів академічної доброчесності та неприпустимості корупції.</p> <p>ЗК6. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії, командної роботи та професійної комунікації з фахівцями різних галузей, а також вміння застосовувати конструктивні підходи до розв'язання конфліктів.</p> <p>ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного</p>

	<p>демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; усвідомлювати необхідність сталого розвитку, збереження довкілля, прагнути до безпеки та здорового способу життя.</p> <p>ЗК9. Здатність діяти на засадах поваги до різноманітності та мультикультурності, забезпечуючи рівні можливості та впроваджуючи принципи інклюзії в освітньому процесі.</p> <p>ЗК10. Здатність застосовувати знання на практиці; виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення, виявляти ініціативу та підприємливість.</p>
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ФК1. Здатність демонструвати знання та розуміння змісту, методології фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін, громадянської освіти, а також реалізовувати зміст історичної та громадянської освітньої галузі відповідно до сучасних вимог середньої освіти.</p> <p>ФК2. Знання сучасних наукових досліджень у галузі історії, педагогіки та методики навчання історії і громадянської освіти, здатність використовувати сучасні науково-теоретичні досягнення у професійній діяльності.</p> <p>ФК3. Знання категоріально-понятійного апарату історичної науки та громадянськознавства, здатність використовувати фахову термінологію, наукову періодизацію історії, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами та процесами минулого і сучасності.</p> <p>ФК4. Здатність інтегрувати знання соціальних, гуманітарних та інших наук у цілісну систему, застосовувати міжпредметні зв'язки, проєктні технології та краєзнавчо-дослідницьку діяльність в освітньому процесі.</p> <p>ФК5. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку регіонів України, Європи та світу, використовувати надбання вітчизняної і світової історіографії для формування історичної свідомості, громадянської ідентичності та розуміння глобальних викликів сучасності.</p> <p>ФК6. Здатність здійснювати пошук, критичний аналіз, оцінку та інтерпретацію інформації з різних джерел, використовувати інструменти медіаграмотності, працювати з архівними документами, музейними експонатами та іншими історичними джерелами у професійній діяльності.</p> <p>ФК7. Знання наукових основ методики навчання історії та громадянської освіти, здатність добирати й застосовувати сучасні освітні технології, методики та форми організації навчання, орієнтовані на компетентнісний підхід і досягнення результатів навчання здобувачів освіти.</p> <p>ФК8. Здатність до діалогу, громадянської участі та партнерської взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу, утвердження демократичних цінностей, прав людини, активної громадянської позиції та культури відповідальності.</p> <p>ФК9. Знання сучасних підходів до історичної та громадянської освіти в умовах багатокультурного суспільства, європейської</p>

інтеграції, цифрової трансформації освіти та впровадження принципів інклюзивного навчання.

ФК10. Здатність до педагогічної рефлексії, самоаналізу, професійного саморозвитку та поширення педагогічного досвіду, впровадження освітніх інновацій і сучасних наукових досягнень у власну практику.

ФК11. Здатність використовувати сучасні цифрові технології та цифрові освітні ресурси для створення інтерактивного освітнього середовища, організації очного, дистанційного та змішаного навчання історії та громадянської освіти.

ФК12. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання здобувачів освіти, проєктувати безпечне, інклюзивне та ціннісно орієнтоване освітнє середовище відповідно до індивідуальних освітніх потреб учнів.

7 – Програмні результати навчання

ПРН 1. Застосовувати знання фундаментальних і спеціальних галузей історичної науки та громадянської освіти, пояснювати й характеризувати історичні процеси та події у їх взаємозв'язку, порівнювати особливості історичного розвитку України, Європи та світу.

ПРН 2. Знати, аналізувати та використовувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної і всесвітньої історії, громадянської освіти та педагогіки; імплементувати отримані знання у професійну, навчальну та дослідницьку діяльність; аргументовано висловлювати власну позицію та здійснювати фахову комунікацію з учасниками освітнього процесу державною мовою.

ПРН 3. Орієнтуватися в історичній періодизації, вільно оперувати науковою термінологією, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями, явищами та процесами минулого і сучасності, представляти результати власної навчальної та дослідницької діяльності українською та іноземною мовами.

ПРН 4. Демонструвати цілісне бачення суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки та інтеграцію знань, аналізувати актуальні суспільні проблеми на засадах історичного, громадянського та критичного мислення.

ПРН 5. Використовувати красназвучу складову історичної освіти, організовувати дослідницьку та пошукову діяльність учнів, популяризувати історико-культурну спадщину регіону, України та світу, сприяти збереженню національної пам'яті.

ПРН 6. Працювати з різними видами історичних джерел, інформаційних українських та міжнародних освітніх ресурсів, документів і наукових публікацій, у тому числі іноземною мовою, здійснювати їх критичний аналіз та інтерпретацію, використовувати інструменти медіаграмотності для виявлення маніпуляцій і протидії дезінформації, створювати, редагувати та аналізувати навчальні, наукові й офіційно-ділові тексти відповідно до вимог академічної доброчесності.

ПРН 7. Знати зміст шкільних курсів історії та громадянської освіти, планувати й реалізовувати освітній процес відповідно до державних стандартів і модельних програм, застосовуючи компетентнісний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи.

ПРН 8. Добирати та використовувати сучасні методики, технології навчання й цифрові освітні ресурси для створення україномовного освітнього контенту, а також використовувати іноземну мову для пошуку, опрацювання та адаптації навчальних матеріалів, створювати інтерактивне освітнє середовище та забезпечувати досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, розвитку підприємливості та фінансової грамотності.

ПРН 9. Здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів, використовувати інструменти формувального, поточного і підсумкового оцінювання, аналізувати динаміку їхнього особистісного та освітнього розвитку.

ПРН 10. Володіти здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів освіти, адаптувати форми і методи навчання до їхніх вікових, індивідуальних та освітніх потреб, створювати інклюзивне освітнє середовище.

<p>ПРН 11. Цінувати різноманіття та мультикультурність, ідентифікувати себе у системі загальнолюдських і національних цінностей, утверджувати принципи демократії, прав людини, верховенства права, толерантності, діалогу та співробітництва, демонструвати відповідальне ставлення до навколишнього середовища, принципів сталого розвитку, а також готовність до прояву підприємливості та ініціативності в освітній і громадській діяльності.</p> <p>ПРН 12. Використовувати базові положення права та нормативно-правові акти у професійній діяльності, формувати правосвідомість, громадянську відповідальність і активну громадянську позицію здобувачів освіти, сприяти формуванню екологічної культури, підприємливості та відповідального ставлення до використання суспільних ресурсів.</p> <p>ПРН 13. Будувати освітній процес на засадах педагогіки партнерства, ефективно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу, підтримувати сприятливий психологічний клімат, безпечне та здоров'язбережувальне освітнє середовище.</p> <p>ПРН 14. Усвідомлювати цілі та мотиви власної педагогічної діяльності, здійснювати рефлексію і самоаналіз, дотримуватися принципів академічної доброчесності, впроваджувати педагогічні інновації та постійно вдосконалювати професійні компетентності.</p>	
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Професорсько-викладацький склад, який забезпечує реалізацію освітньо-професійної програми, відповідає вимогам Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності. Професійно-орієнтована підготовка студентів виконується висококваліфікованими науково-педагогічними працівниками, які забезпечують формування професійних компетентностей майбутніх педагогів відповідно до стандартів вищої освіти та вимог Нової української школи. У процесі організації навчального процесу залучаються фахівці-практики.
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічна база забезпечує реалізацію освітнього процесу, відповідає сучасним вимогам та потребам здобувачів освіти. Інфраструктура закладу включає належну кількість аудиторій, створені спеціалізовані лабораторії: навчальну лабораторію історичного джерелознавства із філіями, платформу педагогічних дискусій, навчально-наукову лабораторію юридичної інженерії, що оснащені сучасною комп'ютерною технікою та мультимедійним обладнанням. Наявна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць у гуртожитку, наявність облаштованих укриттів відповідають встановленим нормам. Університет забезпечує відкритий доступ до мережі Internet тощо.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Інформаційні ресурси ОПП забезпечуються: наявністю Наукової бібліотеки та цифрового репозиторію університету, що надають вільний доступ до фахових видань, підручників, посібників та актуальних кодексів, створеною електронною бібліотекою, а також підключенням НУВГП в режимі вільного користування до міжнародних наукометричних баз Web of Science та Scopus. Навчально-методичне забезпечення освітніх компонент включає: силабуси, методичні вказівки, що розміщені у цифровому репозиторії НУВГП та електронні навчальні курси на платформі Moodle, що в сукупності створює належні умови для якісної теоретичної та практичної підготовки фахівців.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Можлива для здобувачів та викладачів на основі укладених угод про співпрацю із закладами вищої освіти України. Допускається перезарахування кредитів, отриманих в інших університетах України, а також результатів навчання, здобутих у межах неформальної та інформальної освіти, за умови відповідності

	набутих компетентностей.
Міжнародна кредитна мобільність	Можлива для здобувачів та викладачів на основі укладених угод про співпрацю із закладами вищої освіти інших країн. У рамках програми ЄС Еразмус+ на основі двосторонніх договорів між НУВГП та навчальними закладами країн-партнерів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Умови й особливості освітньо-професійної програми обумовлюються можливістю навчання іноземних громадян з використанням сучасних методів викладання іноземною мовою, на загальних умовах з додатковою мовною підготовкою або за індивідуальним графіком.

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОПП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
OK 1	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3	Екзамен
OK 2	Українська державність та культура	4	Залік
OK 3	Іноземна мова	12	Екзамен
OK 4	Екологія	3	Залік
OK 5	Основи цифрових технологій	3	Екзамен
OK 6	Підприємницька діяльність	3	Залік
OK 7	Філософія	3	Залік
OK 8	Історія Стародавнього світу	8	Залік, Екзамен
OK 9	Вступ до спеціальності	4	Екзамен
OK10	Історія слов'янських народів	9	Залік, Екзамен
OK11	Історія України	26	Залік, Екзамен
OK12	Спеціальні історичні дисципліни	3	Залік
OK13	Археологія	5	Залік
OK14	Педагогіка	3	Екзамен
OK15	Психологія	4	Екзамен
OK16	Історія Середніх віків	8	Залік, Екзамен
OK17	Історичне джерелознавство	3	Залік
OK18	Конституційне право України та зарубіжних країн	4	Залік
OK19	Історичне краєзнавство	5	Залік
OK20	Історія архівної та музейної справи	5	Залік
OK21	Педагогічна етика та конфліктологія	4	Залік
OK22	Шкільний курс історії та громадянської освіти	3	Екзамен
OK23	Курсова робота з історії (Історія України/Всесвітня історія)	3	Екзамен
OK24	Нова історія країн Європи та Америки	5	Екзамен
OK25	Історіографія історії України та Всесвітньої історії	5	Екзамен
OK26	Новітня історія країн Європи та Америки	4	Екзамен
OK27	Методика навчання історії та громадянської освіти	4	Екзамен
OK28	Основи інклюзивного навчання	3	Залік
OK29	Нова та новітня історія країн Азії та Африки	4	Екзамен
OK30	Курсова робота з методики навчання	4	Залік

ОК31	Основи захисту прав людини	4	Екзамен
ОК32	Рівнезнавство	4	Залік
ОК33	Археологічна практика	3	Залік
ОК34	Музейно-архівна практика	3	Залік
ОК35	Навчальна педагогічна практика	3	Залік
ОК36	Виробнича педагогічна практика	4,5	Залік
ОК37	Кваліфікаційний іспит	1,5	Екзамен
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		180	
ВБ1	Базова військова підготовка (теоретична частина)	3	Залік
	Спецкурс за вибором		
ВБ2	Майнор	18	Залік
ВБ3	Мейджор*	36	Залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		60	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240 кредитів	

* Перелік мейджорів та майнорів до освітньо-професійної програми «Середня освіта (історія та громадянська освіта)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти наведено у додатку 3.

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Середня освіта (історія, громадянська освіта)» здійснюється у формі атестаційного іспиту. Атестація завершується видачею документу встановленого зразка про присудження ступеня «бакалавр середньої освіти (Історія та громадянська освіта)».

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

Додатки
Додаток 1. Структурно-логічна схема ОПШ

Додаток 2. Відгуки-рецензії

ВІДГУК
на освітньо-професійну програму
«Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»,
що впроваджується у
Навчально-науковому інституті права та гуманітарних наук
Національного університету водного господарства та
природокористування

Висловлюю щирю підтримку запровадженню оновленої освітньо-професійної програми підготовки фахівців за спеціальністю «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» у межах діяльності Навчально-наукового інституту права та гуманітарних наук НУВГП.

Програма демонструє глибоке розуміння сучасних викликів шкільної освіти, поєднує фундаментальну історичну підготовку з практико-орієнтованим навчанням та акцентом на формування громадянських компетентностей учнів. Важливо, що у структурі програми передбачено ресурси для розвитку вчителя як дослідника та носія історичної пам'яті.

Науково-педагогічні кадри, належна матеріальна база, сучасне методичне забезпечення, створення Навчальної лабораторії історичного джерелознавства, участь викладачів у робочій групі щодо запровадження освітніх інновацій — усе це формує необхідні умови для якісної підготовки майбутніх учителів історії та громадянської освіти.

Особливо позитивно слід відзначити наявність регіонального компоненту у програмі. Вивчення історії Рівненщини, залучення студентів до джерелознавчих і краєзнавчих проєктів, робота з архівними документами та усною історією — усе це формує живе, глибоке розуміння минулого, розвиває дослідницькі навички і сприяє збереженню культурної спадщини.

Окремо заслуговує на увагу ідея введення до навчального плану дисциплін краєзнавчого блоку: «Історичне краєзнавство», «Рівнезнавство». Вважаємо доречним у блоки вибіркових дисциплін ввести такі освітні компоненти, які б посилювали формування загальних та фахових компетентностей з краєзнавства. Це дозволить студентам не лише працювати з автентичним матеріалом, а й навчити майбутніх школярів цінувати рідний край та критично мислити на основі локального прикладу.

Упевнений, що реалізація цієї освітньої програми буде вагомим внеском у формування нової генерації вчителів історії та громадянської освіти, здатних працювати з учнями як на уроці, так і поза його межами.

Доктор історичних наук, доцент,
Відмінник освіти України, керівник
науково-редакційної групи книги
«Реабілітовані історією. Рівненська область»

А.А. Жив'юк

ВІДГУК

на освітньо-професійну програму
«Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»,
що впроваджується у Навчально-науковому інституті права та гуманітарних
наук Національного університету водного господарства та
природокористування

Подана на рецензування освітня програма «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» враховує Наказ Міністерства освіти і науки України № 1225 від 29 серпня 2024 року, яким затверджено новий професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Програма безпосередньо відповідає новим компетнісним вимогам стандарту, поширюючи підготовку вчителя як провідника сучасного освітнього процесу.

Матеріально-технічна база інституту дає студентам змогу працювати з автентичними джерелами, набуваючи практичних навичок, які є основою для майбутньої педагогічної діяльності. Створений студентський постір забезпечує можливість практикувати інноваційні методи навчання.

Високо оцінюю спрямованість програми на інклюзивність — введення дисципліни «Основи інклюзивного навчання», наявність дисциплін-вибору, що розкривають особливості роботи з учнями. Це критично важливо для сучасної школи, де підтримка кожного учня — не просто професійна вимога, а етична норма.

Кожен заклад середньої освіти на цей час підтверджує беззаперечну потребу в учителях, готових працювати в різнорівневому та інклюзивному середовищі, здатних як викладати історію та громадянську освіту, так і підтримувати емоційний розвиток учнів. Програма створює такі можливості — від оволодіння дидактичними підходами до практичного застосування інструментів інклюзії в класі.

Випускники, які пройдуть підготовку за цією програмою, будуть конкурентноспроможними, соціально відповідальними, кваліфікованими вчителями, здатними забезпечити якісну історико-громадянську освіту в умовах сучасної української школи.

Директор Рівненського ліцею «Лідер»
Рівненської міської ради

Петро КОВАЛЬ

ВІДГУК
на освітньо-професійну програму
«Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»,
що реалізується у Навчально-науковому інституті права та
гуманітарних наук
Національного університету водного господарства та
природокористування

Запропонована освітньо-професійна програма є надзвичайно актуальною, оскільки ґрунтується на комплексному поєднанні знань із історії, громадянської освіти, педагогіки та методики навчання, що повністю відповідає сучасним запитам шкільної освіти.

Програма створена з урахуванням кадрового потенціалу, сучасної матеріально-технічної бази та інфраструктури Навчально-наукового інституту права та гуманітарних наук, що дозволяє забезпечити не лише фахову теоретичну підготовку, а й практико-орієнтоване навчання. Важливо й те, що студентам запропоновані майджори, які включають правовий складник, що, без сумніву, підвищує правову обізнаність та формує правову свідомість майбутнього вчителя. Це особливо важливо в контексті викладання громадянської освіти в сучасній школі.

Потужним акцентом програми є її відповідність глобальним цілям сталого розвитку, зокрема Цілі 4 — «Якісна освіта», Цілі 5 — «Гендерна рівність», Цілі 16 — «Мир, справедливість і сильні інститути», а також національним і регіональним цілям, пов'язаним із розвитком демократичної культури, громадянської свідомості, збереженням історичної спадщини та формуванням активного громадянина

Увага до тематики прав людини, історії Української Конституції, питань захисту прав і свобод є надзвичайно значущою у процесі формування ціннісних орієнтацій молоді. Майбутній учитель історії та громадянської освіти має не лише навчати фактології, а й формувати самосвідомість і національну ідентичність учнів, орієнтуючи їх на розуміння історії правозахисної думки в Україні, значення Конституції як символу державності.

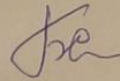
Доцільною вбачається інституційна пропозиція — розширити нормативний складник програми за рахунок впровадження або посилення дисциплін, пов'язаних із тематикою прав людини, конституційного розвитку, правової культури вчителя. У межах майнорів варто передбачити, наприклад, окремий правовий блок, що дасть змогу майбутнім учителям не лише

орієнтуватися в міжнародно-правовому полі, а й бути активними суб'єктами формування правосвідомого покоління.

Програма має всі передумови стати потужною освітньою платформою, яка забезпечує підготовку професійного, сучасного, відповідального вчителя нової української школи.

Доктор історичних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Борис САВЧУК

підпис	<i>Савчука</i>
ЗАСВІДЧУЮ	
Начальник відділу кадрів	
	<i>Савчук</i>
	Орест СМІШКО
« »	20 р.

